

NACIONALINĖ LOTYŅŲ KALBOS IR ANTIKOS KULTŪROS OLIMPIADA
2023 m.

Pirmus-antrus besimokantiems moksleiviams

Užduočių atlikimo laikas 1 val. 30 min.

dalyvio vardas, pavardė

mokyklos pavadinimas

Maksimalus taškų skaičius 86

Vertinimas:

TEKSTAS *De corvo et vulpecula*

Aliquandō corvus māne praeter fenestram vīllae volāvit. Subitō clāmāvit: „Num oculī mē fallunt? Video cibum bonum mihi in fenestrā positum. Ancilla hodiē cāseum magnum in fenestrā posuit.“ Tum praedae appropinquāvit, cāseum rapuit et magnā cum laetitiā in arborem proximam volāvit. Subitō vōce vulpēculae ē laetitiā excitātus est: „Ōh, quam pulcher es, corve! Splendor pennārum dēnsārum oculōs meōs dēlectat. Dīc, nōnne etiam vōx pulchra tibi est? Cane, amīce! Etiam herī vōce pulchrā cecinistī.“ Corvus, dolōrum vulpēculae imperītus, blanditiā superātus est: rōstrum aperuit, cāseus in terram cecidit. Vulpēcula autem: „Grātiās tibi ago. Tē et tuam stultitiam atque vānitātem cognōvī. Crās cautiōr eris.“ Statim in silvam cucurrit et praedam dēvorāvit.

corvus, ī m varnas, kranklys	appropinquo, āvī, ātum, āre prisiantinti
vulpecula, ae f [dem. iš vulpēs] laputė	laetitia, ae f [laetus] džiaugsmas, linksmumas
aliquandō kitados	excito, āvī, ātum, āre pažadinti
mane ryte, anksti	proximus, a, um artimiausias, gretimas
praeter palei, pro	penna, ae f plunksna
fenestra, ae f langas, palangė	dēnsus, a, um tankus
volo, āvī, ātum, āre skristi	cano, cecinī, cantātum, ere dainuoti
num negi; ar	dolus, ī m klasta, suktybė
fallo, fefellī, falsum, ere apgauti, suklaidinti	imperītus, a, um nepatyręs
cibus, ī m maistas, valgis; ėdesys	blanditia, ae meilikavimas, pataikavimas
ancilla, ae f tarnaitė, vergė	rōstrum, ī n snapas
cāseus, ī m sūris	stultitia, ae f kvailumas
positus, a, um (iš pono, ui, itum, ere) padėtas	vānitās, ātis f tuštybė
praeda, ae f grobis; laimikis	statim tuojau, nedelsiant cautus, a, um atsargus,
	cautiōr – atsargesnis

A. TEKSTO SUPRATIMAS

1. Pabraukite teisingą atsakymą:

i. Vulpes aliquando caseum invenit.	(a) verum	(b) <u>falsum</u>
ii. Caseus non parvus in fenestra positus est.	(a) <u>verum</u>	(b) falsum
iii. Corvus caseum rapuit et statim in silvam volavit.	(a) verum	(b) <u>falsum</u>
iv. Vox corvi vulpeculam delectavit.	(a) verum	(b) <u>falsum</u>
v. Pennae avis densae et splendidae erant.	(a) <u>verum</u>	(b) falsum
vi. Corvus dolum et stultitiam vulpeculae cognovit.	(a) verum	(b) <u>falsum</u>
vii. Vulpes corvum in silva devoravit.	(a) verum	(b) <u>falsum</u>

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 7).

Suma:

2. Atsakykite į klausimus, pažymėdami teisingą atsakymą (kai kur galimi du teisingi variantai):

- Kur lapė pamatė varną?**

a. <u>in arbore</u>	c. in silva
b. in fenestra	d. in oculis
- Kokias varno grožybės gyrė lapė?**

a. <u>pulchram vocem</u>	c. <u>densas pennas</u>
b. pulchros oculos	d. blanditiam laetitiamque
- Kur nuskrido varnas, pagriebęs sūrį?**

a. in silvam	c. praeter fenestram
b. <u>in arborem</u>	d. ad villam
- Kur varnas laikė sūrį?**

a. in silva	c. in fenestra
b. <u>in rostro</u>	d. in densis pennis
- Ko varno prašė lapė?**

a. volare	c. <u>cantare</u>
b. cibum dare	d. gratias agere

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 5).

Suma:

3. Atsakykite į klausimus lietuviškai. Išrašykite tą teksto atkarpą, kurioje apie tai kalbama.

- Kokį varno grožio požymį mini lapė?**

Tankių plunksnų spindesį. Splendor pennarum dēnsārum.

- Ką, pasak lapės, varnas veikė vakar?**

Vakar gražiu balsu giedojo. Etiam herī vōce pulchrā cecinistī.

- Ko lapė sakosi pamokiusi varną?**

Atsargumo, apdairumo. Crās cautior eris.

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 2 taškai (daugiausia 6).

Suma:

B. GRAMATIKA

1. Atsakykite į klausimus, pasirinkdami teisingą variantą.

i. Daiktavardis *arbor* yra:

- a. daugiskaitinis c. mot. g.
b. vyr. g. d. niekatrosios g.

ii. Veiksmažodžiai *cucurrit* ir *cognōvī* skiriasi:

- a. nuosaka c. laiku
b. asmeniu d. asmenuote

iii. Daiktavardžiai *corve* ir *voce* skiriasi (pažymėkite neteisingą)¹:

- a. linksniu c. gimine
b. skaičiumi d. linksniuote

iv. Kuris iš šių prievieksmių yra *heri* „vakar“ antonimas?

- a. mane c. cras
b. tum d. aliquando

v. Posakis *in fenestrā* atsako į klausimą yra:

- a. unde? c. quando?
b. quo? d. ubi?

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas? (daugiausia 5).

Suma:

2. Išrinkite iš sąrašo ir įrašykite lentelėje į atitinkamus stulpelius.

volāvit, fallunt, rapuit, es, dēlectat, dīc, cane, cecinistī, cecidit, cognōvī, cucurrit, eris

Praesens	Imperativus	Futurum	Perfectum
<i>fallunt</i> <i>es</i> <i>delectat</i>	<i>dic</i> <i>cane</i>	<i>eris</i>	<i>volāvit</i> <i>rapuit</i> <i>cecinistī</i> <i>cecidit</i> <i>cognōvī</i> <i>cucurrit</i>

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 0,5 taško (daugiausia 6).

Suma:

3. Įrašykite parvškinu žodžių linksnį, skaičių ir giminę

<u>oculī</u> ... fallunt	Nom. pl. m.
video <u>cibum bonum</u>	<u>Acc. sg. masc.</u>
vōce <u>vulpēculae</u>	<u>Gen. sg. fem.</u>
quam <u>pulcher</u> es	<u>Nom. sg. masc.</u>
<u>corve</u>	<u>Voc. sg. masc.</u>
<u>oculōs meōs</u>	<u>Acc. pl. masc.</u>
vōce <u>pulchrā</u>	<u>Abl. sg. fem.</u>
<u>dolōrum</u>	<u>Gen. pl. masc.</u>
<u>grātiās</u> ago	<u>Acc. pl. fem.</u>

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 8).

Suma:

¹ Rengėjai atsiprašo už šią neaiškiai suformuluotą užduotį. Taisydami visiems užskaitėme vieną tašką.

4. Raskite tekste ir įrašykite po vieną daiktavardį, pavartotą su šiais įvardžiais.

praeter + acc.	<u>fenestram</u>
in + abl.	<u>fenestra</u>
in + acc.	<u>arborem, terram, silvam</u>
cum + abl.	<u>laetitia</u>
ē (ex) + abl.	<u>laetitia</u>

Suma:

Vertinimas: Už teisingai užpildytą eilutę 1 taškas (daugiausia 5).

5. Pakeiskite vienaskaitą daugiskaita, o daugiskaitą vienaskaita, palikdami tą patį linksnį:

corvus niger	corvi nigri
cāseum magnum	<u>caseos magnos</u>
in fenestrā	<u>in fenestris</u>
in silvam proximam	<u>in silvas proximas</u>
pennārum dēnsārum	<u>pennae densae</u>
oculōs meōs	<u>oculum meum</u>
vōx pulchra	<u>voces pulchrae</u>

Suma:

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 6).

C. LOTYNIŠKI POSAKIAI. ŽODYNAS

1. Vilniaus katedros varpinėje yra šeši varpai, nulieti ir sumontuoti Vokietijos meistrų 2002 m. Pagal tradiciją kiekvienas varpas turi vardą, simbolinį ženklą ir lotynišką įrašą. Ką reiškia tie įrašai? Suveskite poras.

<i>Spes nostra firma</i>	Mūsų viltis tvirta
<i>Omni die dic Mariae</i>	Kiekvieną dieną šlovinki Mariją
<i>Zelatus sum pro Deo</i>	Degu uolumu Viešpačiui
<i>Dominus regnavit a ligno</i>	Viešpats karaliavo nuo [kryžiaus] medžio
<i>Gaudeamus in Domino</i>	Džiaukimės Viešpatyje
<i>Vince malum in bono</i>	Blogį nugalėk gerumu

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 0,5 taško (daugiausia 3).

Suma:

1. Išrinkite tinkamą žodį ir užbaikite mintį, pabraukdami teisingą žodį:

Pvz., Noli tangere ... meos. (oculos, circulos, articulos)

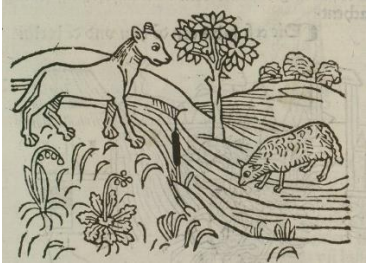

- Non scholae, sed vitae ... (dicimus, discimus, docemus).
- Mens sana in corpore ... (ranae, meo, sano).
- O tempora, o ... (mare, mora, mores).
- Sero venientibus ... (ossa, rosa, fossa).
- Urbi et ... (alicubi, orbi, ubi).
- Carpe ... (diem, florem, canem).
- Qualis rex, talis ... (sex, grex, senex).
- In vino ... (caritas, veritas, stultitia)

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 0,5 taško (daugiausia 4).

Suma:

2. Susiekite Fedro pasakėčių pavadinimus su jų iliustracijomis (įrašykite numerius):

- 1) *Vulpes et corvus*; 2) *Lupus et agnus*; 3) *De vulpe et uva*; 4) *Leo senex, aper, taurus et asinus*; 5) *Asinus ad senem pastorem*; 6) *Vulpes ad personam tragicam*; 7) *Rana rupta et bos*; 8) *Lupus et vulpes iudice simiā*; 9) *De vulpe et ciconiā*; 10) *Lupus et gruis*; 11) *Canis per fluvium carnem ferens*.

			
<u>2</u>	<u>5</u>	<u>8</u>	<u>6</u>
			
<u>7</u>	<u>4</u>		<u>3</u>
			
<u>10</u>	<u>1</u>	<u>9</u>	<u>11</u>

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 0,5 taško (daugiausia 5).

Suma:

3. Remdamiesi ankstesne užduotimi, parašykite gyvūnų lotyniškus atitikmenis (Nom. linksnyje).

varnas – corvus	asilas – <u>asinus</u>
beždžionė – <u>simia</u>	šernas – <u>aper</u>
vilkas – <u>lupus</u>	jautis – <u>bos, taurus</u>
šuo – <u>canis</u>	gervė – <u>gruis</u>
ėriukas – <u>agnus</u>	gandras – <u>ciconia</u>
liūtas – <u>leo</u>	

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 0,5 taško (daugiausia 5).

Suma:

4. Parašykite tris lotyniškas sentencijas (posakius), kuriose minimi gyvūnai. Išverskite.

- ... Lupus in fabula. – Vilką mini, vilkas čia.
- ... Quod licet Iovi, non licet bovi. – Kas leidžiama Jupiteriui, neleidžiama jaučiui.
- ... Asinus asino pulcherrimus. – Asilas asilui gražiausias. Toks tokį pažįsta.

Etc.

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą sentenciją 1 taškas (daugiausia 3).

Suma:

D. ANTIKOS KULTŪROS ŽINIOS

1. Atsakykite į klausimus, pažymėdami teisingą atsakymą:

- i. Pirmoji antikinė tragedija buvo išversta į lietuvių kalbą prieš 120 metų (1903). Tai Sofoklio tragedija. Kokia?
a) „Prikaltasis Prometėjas“ b) „Antigonė“ c) „Medėja“ d) „Oidipas karalius“
- ii. Iš graikų perimtas žodis *schola* lotyniškai reiškė „mokykla“. Kokia graikiško žodis *scholē* pirminė reikšmė?
a. sportas; b. mokykla; c. laisvalaikis; d. mankšta
- iii. Indas, kuriame vyną miešdavo vandeniui, buvo vadinamas?
a. amfora; b. hidrija; c. krateru; d. kiliku
- iv. Pitinės sporto varžybos vykdavo:
a. Olimpe; b. Delfuose; c. Olimpijoje; d. Atėnuose
- v. Olimpinių žaidynių nugalėtojai buvo apdovanojami:
a. aukso vainiku c. lauro lapų vainiku
b. alyvmedžių aliejumi d. alyvmedžio vainiku
- vi. Graikiško teatro statinio dalis, kurioje sėdėjo žiūrovai, buvo vadinama:
a. skėnė; b. theatron; c. kriauklė; d. orchestra
- vii. Žodis „scena“ kilęs iš graikiško žodžio, reiškiančio:
a. „palapinė“; b. „žiūrėti, stebėti“; c. „kriauklė“; d. „šokti“
- viii. Romėniško namo ar vilos valgomas:
a. atrijus; b. tablinas; c. triklinijus; d. peristilis
- ix. Kokiam dievui ar deivei buvo skirta Atėnų šventykla, vadinama Partenonu?
a. Artemidei c. Apolonui
b. Dionisui d. Atėnei
- x. Svarbiausioje Romos Kapitolijaus šventykloje buvo garbinama dievų triada. Kokia?
a. Jupiteris, Junona ir Minerva c. Demetra, Persefonė ir Bakchas
b. Cerera, Liberas ir Libera d. Jupiteris, Junona ir Vesta

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 10).

Suma:

2. Šiame Jeano A.D. Ingreso paveiksle (1811) nutapyta scena iš Homero „Iliados“ pirmosios knygos. Perskaitę ištrauką, atsakykite į klausimus.

[...] iš banguotos jūros išnirus
 Ryto migloj į Olimpą ir aukštąjį dangų pakilo.
 Žaibvaldį Dzeusą Kronidą toli nuo kitų ji atrado
 Sėdintį vieną aukštoj daugiaskardžio Olimpo viršūnėj.
 Sėdosi deivė jam priešais, kelius apkabino kairiaja,
 Dešine švelniai paglostė jo smakrą ir nieko nelaukus
 Ėmė Kronidą maldauti malonės, sakydama šitaip:
 „Dzeuse, mūs tėve! Jei žodžiais ar darbu tarp nemirtingųjų
 Aš tau padėjau kada, – išgirski mano meldimą
 Ir nešykštėki garbės mano sūnui, kuriam trumpaamžiui
 Būti žadėta [...]. (Hom. *Il.* I.496–506, Antano Dambrausko vert.)

- i. Ką reiškia Dzeuso epitetas „Kronidas“?.....*Krono sūnus*
- ii. Kokia deivė pavaizduota paveiksle?*Tetidė*.....
- iii. Kodėl ji išnyra „iš banguotos jūros“?*nes ji yra jūrų deivė ir gyvena jūroje*
- iv. Kas yra jos sūnus, „kuriam trumpaamžiui / Būti žadėta“?*Achilas*.....

Suma:

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 4).

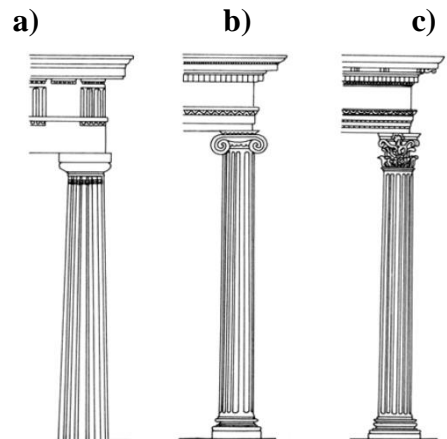
3. Remdamiesi iliustracijomis, atsakykite į klausimus.

i) Kokie tai architektūros orderiai?

- a) _____ *dorėninis* _____
- b) _____ *jonėninis* _____
- c) _____ *korintinis* _____

ii) Kuris iš jų vėlyviausias?

_____ *korintinis* _____

vii) Vitruvijus veikale „Apie architektūrą“ rašo:

„Šio kapitelio išradimas, kaip pasakojama, nutiko šitaip: viena mergaitė [...] ligos ištikta pasimirė. Po jos laidotuvių žaisliukus, kuriais ji gyva būdama džiaugėsi, žindyvė surinkusi sudėjo pintinėn,

nunešė prie kapavietės ir pastatė ant viršaus. O kad atvirame ore ilgiau išliktų, pridengė čerpe.

Pintinė netyčia buvo pastatyta ant akanto šaknies. Po kurio laiko, pavasarėjant, akanato šaknis, per vidurį spaudžiama naštos, išleido lapus ir ūglius, kurie, augdami palei pintinės šonus ir ties čerpės kampais spaudžiami jos svorio, neišvengiamai buvo priversti kraštuose užsiriesti kaip voliūtų linkiai“ (Vitr. IV. 1. 9).

Apie kokio kapitelio išradimą čia pasakojama? _____ *korintinio* _____

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 5).

Suma:

4. Seniausias išlikęs pergalės paminklas Europoje vadinamas Gyvačių kolona, kurią pastatė visi graikų poliai bendros pergalės prieš persus proga. Jos dabartinį vaizdą ir rekonstrukciją matote paveikslėliuose.

i. Kokia tai buvo pergalė?

- a) Platajų mūšio
- b) Maratono mūšio
- c) Akcijaus mūšio
- d) Farsalo mūšio

ii. Kur buvo pastatytas paminklas?

- a) Atėnuose;
- b) Spartoje;
- c) Delfuose;
- d) Romoje

iii. Imperatorius Konstantinas pervežė koloną į:

- a) Atėnus
- b) Konstantinopolį
- c) Neapolį
- d) Romą

iv. Šiuo metu šis paminklas stovi:

- a) Romoje;
- b) Atėnuose;
- c) Neapolyje;
- d) Stambule

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 4).

Suma: